

ภาค 2
สาขาของงาน
สังคมสงเคราะห์

5

สังคมสงเคราะห์ ทางการแพทย์

พ.อ.พุทธพร สุนทรลักษณ์

อดีตหัวหน้าแผนกสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

สังคมสงเคราะห์ 2519-2522

ตั้งแต่จบการศึกษาในปี 2523 ผู้เขียนก็เข้ารับราชการในตำแหน่ง นายทหารสังคมสงเคราะห์ ประจำแผนกสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลพระมงกุฎ มาโดยตลอด ในตอนแรก สิ่งหนึ่งที่ผู้คนโดยทั่วไปมักจะถามว่าตำแหน่งนี้มีหน้าที่อย่างไร ผู้เขียนเองก็รู้สึกอึดอัดที่จะตอบ เพราะตัวเราเองก็ยังไม่มั่นใจ และก็ยังหาคำตอบที่พอจะให้คนอื่น เขาเข้าใจได้อย่างไร เกิดความคับข้องใจเป็นอย่างมาก

ผู้เขียนจึงหาคำตอบโดยประการแรก ไปขอดูงานตามโรงพยาบาลอื่น เช่น โรงพยาบาลรามธิบดี โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลจุฬาราช โรงพยาบาลศิริราช ผู้เขียนยังกลับไปปรึกษากับอาจารย์ในคณะสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ผู้เขียนยังระลึกถึงบุญคุณอยู่จนทุกวันนี้ รศ. มาริสา ภูเพ็ชร์ รศ. จิรา สาครพันธุ์ ศาสตราจารย์ ดร. ญัฐไชย ตันดีสุข

จากการหาประสบการณ์ด้วยตัวเองและการปรึกษากับอาจารย์ ผู้เขียนเกิดความมั่นใจขึ้นมาเป็นอย่างมาก สิ่งแรกก่อนที่เราจะตอบคำถามว่าเรามีหน้าที่ทำอะไร ผู้เขียนจะถามกลับก่อนว่า ผู้ป่วยที่มาโรงพยาบาล นอกจากป่วยทางกายแล้ว เขาป่วยหรือมีปัญหาอะไรตามมาบ้าง ปัญหาอื่นๆ ยังมีอีกมากมายที่ตามมา ทั้งปัญหาสังคม ปัญหา

ครอบครัว ปัญหาอารมณ์จิตใจ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาเหล่านี้จะกระทบต่อปัญหาสุขภาพกายทั้งตรงและทางอ้อม เปรียบเสมือนน้ำแข็งลอยอยู่ในมหาสมุทร ส่วนที่โผล่ให้เราเห็นนั่นคือ ปัญหาสุขภาพกาย แต่ส่วนที่จมน้ำอยู่นั่นคือ ปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์จะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ โดยใช้หลักการ วิธีการ และกระบวนการในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เข้ามาช่วยเหลือ

ในช่วงต่อมาได้มีการรวมกลุ่มวิชาชีพ เช่น ชมรมนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ชมรมนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ทางจิตเวช พยายามคิดมาตรฐานบริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กันขึ้นมา สำหรับแผนกสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ก็ได้ใช้มาตรฐานบริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์มาใช้เป็นมาตรฐานการให้บริการ จัดกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่องานบริการทางการแพทย์ทั้งในเรื่องของการ

1. สร้างเสริมสุขภาพ
2. การป้องกัน
3. การรักษาพยาบาล
4. การฟื้นฟูสมรรถภาพ

สำหรับมาตรฐานบริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าที่ได้รวบรวมกันไว้จากประสบการณ์ของนักสังคมสงเคราะห์ ได้แก่:

1. งานตรวจวินิจฉัยและบำบัดทางสังคม โดยแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมข้อเท็จจริง การวินิจฉัยข้อเท็จจริง และการบำบัดทางสังคม
2. งานเฝ้าระวังและป้องกันทางสังคม โดยการศึกษา รวบรวม ค้นหา ปัญหาในกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ การคัดกรองจัดลำดับความรุนแรงของปัญหา และวางแผนและจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย
3. งานส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ

4. งานจัดการและพัฒนาทรัพยากรทางสังคม ได้แก่ การจัดหาทรัพยากรทางสังคมที่สามารถนำมาสนับสนุน ในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยครอบครัวและชุมชน การติดต่อประสานงานเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายทางสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน และการเป็นแกนกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ป่วย ครอบครัวกับหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. งานสังคมสงเคราะห์ชุมชน ได้แก่ การสำรวจและศึกษาการเกิดปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน (เยี่ยมบ้าน) และจัดบริการทางสังคมแก่ชุมชน

6. งานสวัสดิการสาธารณสุข ได้แก่ การให้บริการกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิต่างๆ ระบบการส่งต่อหน่วยงาน ให้บริการคำปรึกษาพยาบาลในส่วนที่โรงพยาบาลไม่สามารถให้บริการได้

7. งานวิจัย และงานวิจัยด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

ท้ายสุดนี้ถึงแม้ในปัจจุบัน ผู้เขียนได้มาปฏิบัติงานอยู่ที่กองงานศึกษาอบรมส่วนงานมวลชน และกิจการพิเศษ กองรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) บางครั้งได้พบกับญาติของผู้ป่วยหลายรายที่เคยมารักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ ซึ่งผู้เขียนเองก็จำไม่ได้ แต่เขาเหล่านั้นยังจำผู้เขียนในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ได้ เข้ามາขอขอบคุณและเล่าให้ฟังถึงพัฒนาการของตนเองภายหลังการรักษา

สิ่งที่ผู้เขียนภูมิใจก็คือ อย่างน้อยเราก็ได้ใช้ชีวิตที่เราเรียนมา ได้ช่วยเหลือเขาเหล่านั้น ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุด และสิ่งนี้เองที่ทำให้ผู้เขียนมุ่งหวังที่จะกลับไปปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในโอกาสต่อไปหลังจากการปฏิบัติงานที่ กอ.รมน. นี้